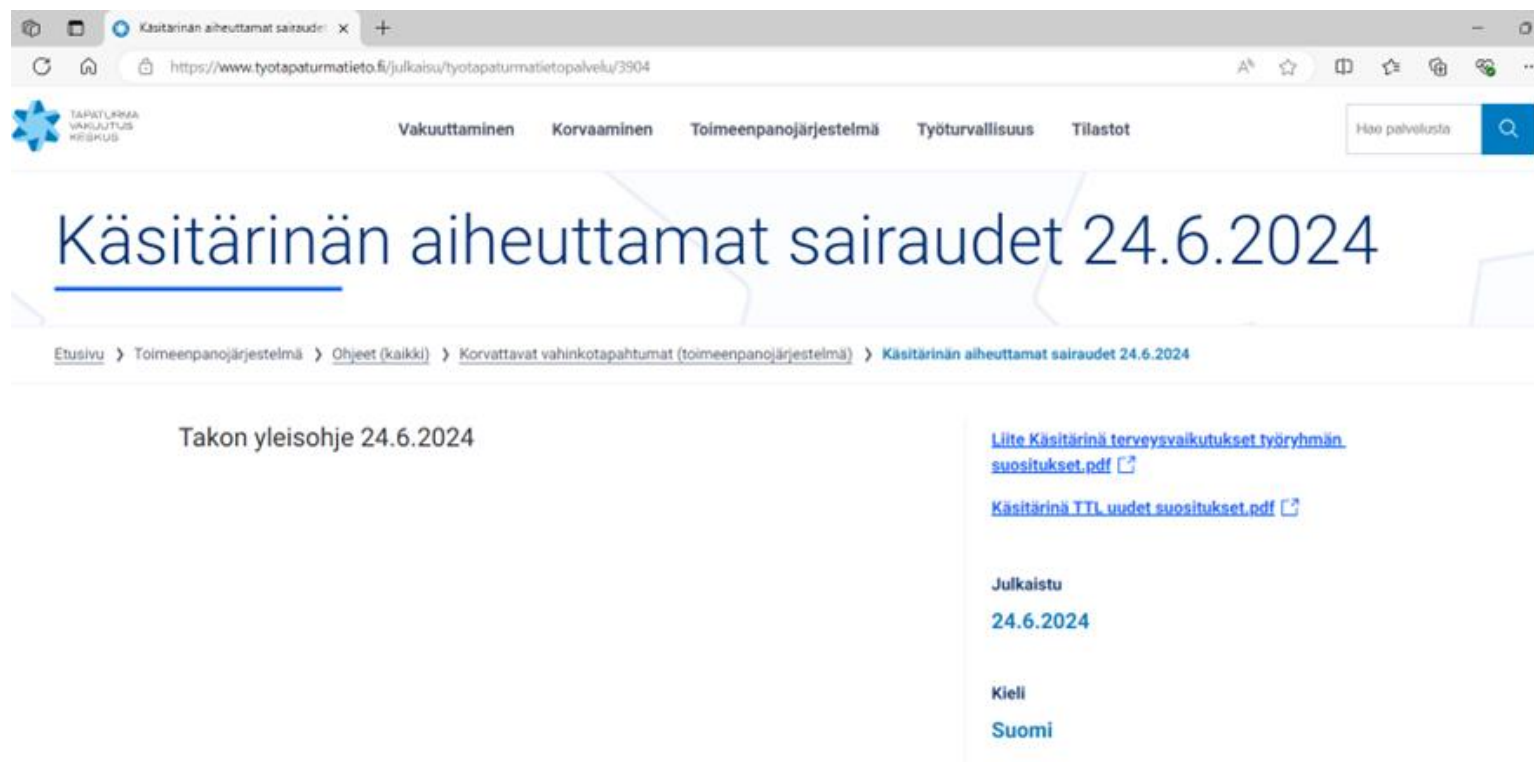

Käsitärinän aiheuttamat sairaudet: uusi ammattitautidiagnostiikka

Kirsi Koskela, ylilääkäri, Työterveysyksikkö, Työterveyslaitos
ja kliininen opettaja, työterveyshuolto, Tampereen yliopisto

kirsi.koskela@ttl.fi

Uusi suositus käsitärinän aiheuttamista sairauksista ammattitauteina

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://www.tyotapaturmatieto.fi/julkaisu/tyotapaturmatietopalvelu/3904>. The page title is "Käsitärinän aiheuttamat sairaudet 24.6.2024". The navigation menu includes "Vakuuttaminen", "Korvaaminen", "Toimeenpanojärjestelmä", "Työturvallisuus", and "Tilastot". The breadcrumb trail is "Etusivu > Toimeenpanojärjestelmä > Ohjeet (kaikki) > Korvattavat vahinkotapahtumat (toimeenpanojärjestelmä) > Käsitärinän aiheuttamat sairaudet 24.6.2024". The main content area features the heading "Takon yleisohje 24.6.2024" and two links: "Liite Käsitärinän terveysvaikutukset työryhmän suositukset.pdf" and "Käsitärinän TTL uudet suositukset.pdf". The publication date is listed as "Julkaistu 24.6.2024" and the language is "Kieli Suomi".

<https://api.tyotapaturmatieto.fi/file-store/0-574144-1295300>

<https://api.tyotapaturmatieto.fi/file-store/0-574145-1295301>

Vaskulaarisen tärinätaudin ammattitautidiagnostiikka

- **Kyseessä on ammattitauti, mikäli todetaan valkosormisuus vähintään yhden sormen falangissa, käsitärinäaltistuminen on riittävää ja erotusdiagnostisesti ei todeta selittävää**
- Tarkka työanamneesi, jonka perusteella kumulatiivisen työuranaikaisen käsitärinäaltistumisen arvio oireiden alkuun saakka
- tarvittaessa työhygieenikon arvio käsitärinäaltistumisesta SFS-EN ISO 5349-1:2001 avulla
- Erotusdiagnostiset tutkimukset (mm. autoimmuunisairaudet, reuma- ja sidekudossairaudet ja TOS)

Vaskulaarisen tärinätaudin ammattitautidiagnostiikka

- Valkosormisuuusoireyhtymän osoittaminen kohtauksen aikana otettujen valokuvien avulla
 - Kuvat otetaan molempien käsien selkäpuolelta ja kämmenpuolelta siten, että ainakin yhdessä kuvassa näkyy myös kasvot
 - Kuvat tallennetaan potilaskertomusjärjestelmään, jos vain mahdollista
 - Korostetaan valokuvien ottamisen tärkeyttä!
- Valkosormisuuusoireyhtymä luokitellaan valkosormisuusmuutosten laajuuden mukaan

Valkosormisuus vaihtelee

Lähde: Carpalrx.com

Lähde: Scottrees.com

Lähde: Canadian Family Physician

Vaskulaarisen tärinätauti epäilytapauksen lähete työlääketieteen poliklinikalle

- Kirjataan tarkasti käsitärinäaltistuminen ja sen pitkäaikaisuus
- Kirjataan kädet/sormet/sormien osat, missä valkosormisuutta ilmenee
 - Lähetteeseen tieto, onko kuvia
 - Jos vain mahdollista, niin värilliset kuvat lähetteen liitteeksi (ja kuvien tallennus sähköisenä potilaan tietoihin työterveyshuollossa)
- Onko valkovarpaisuutta?
- Milloin oireet ovat alkaneet?
- Onko tutkittavalla niveloireita ja miten niitä on tutkittu?

Sensorineuraalisen tärinätaudin ammattitautidiagnostiikka

- **Kyseessä on ammattitauti, mikäli tutkimuksissa todetaan 2N- tai 3N-löydökset, käsitärinäaltistuminen on riittävää ja erotusdiagnostisesti ei todeta selittävää**
- Tarkka työanamneesi, jonka perusteella kumulatiivisen työuranaikaisen käsitärinäaltistumisen arvio oireiden alkuun saakka
- tarvittaessa työhygieenikon arvio käsitärinäaltistumisesta SFS-EN ISO 5349-1:2001 avulla
- Erotusdiagnostiset selvitykset (kaikkien raajojen ENMG, tarv. erikoisalakonsultaatiot jne.)

Sensorineuraalisen tärinätaudin ammattitautidiagnostiikka

- Diagnostiset tutkimukset
 - Tuntokynnysmittaukset **sormenpäistä kahden eri ääreishermon alueelta**
 - Väriäntuntokynnysmittaukset
 - Kylmä-lämpötuntokynnysmittaukset
 - Monofilamenttitestit: seulontaraja 0.4 g
 - Sorminäppäryystesti: Purdue pegboard
 - Tarvittaessa laajemmat toimintaterapeutin tekemät toimintakykytestit

Sensorineuraalisen tärinätaudin ammattitautidiagnostiikka

- Sensorineuraalisen tärinätaudin luokittelu:
 - luokka 0SN: ei oireita
 - luokka 1SN (lievä): ajoittaista puutumista ja mahdollisesti pistelyä
 - luokka 2SN (kohtalainen): kuten luokka 1, mutta lisäksi alentunut tuntokynnys *vähintään yhdessä sormessa*, joka todetaan kahdella tai useammalla validoidulla tutkimuksella (kuten monofilamenttitestillä, kylmä-lämpötuntokynnysmittaukset tai värinätuntokynnysmittaus)
 - luokka 3SN (vakava): kuten luokka 2, mutta lisäksi anamnestisesti alentunut sorminäppäryys ja objektiivinen löydös alentuneesta sorminäppäryydestä Purdue pegboard-testissä

Sensorineuraalisen tärinätauti epäilytapauksen lähete työlääkätieteen poliklinikalle

- Kirjataan tarkasti käsitärinäaltistuminen ja sen pitkäaikaisuus
- Kuvataan tarkasti yläraajaoireisto; oireiden tulee olla jatkuvia, mutta intensiteetti voi vaihdella
- Milloin oireet ovat alkaneet?
- Oireiden vaikutus työ- ja toimintakykyyn, onko sairauspoissaoloja oireiden vuoksi?
- Onko tutkittavalla alaraajaoireita, jotka ovat molemminpuolisia ja samantyyppisiä kuin yläraajoissa? Miten näitä on tutkittu?
- Onko polyneuropatia poissuljettu?

Käsitärinäaltistumisen aiheuttamaksi epäillyn rannekanavaoireyhtymän ammattitautidiagnostiikka

- **Kyseessä on käsitärinäaltistumisen tai käsitärinäaltistumisen ja voimankäytön aiheuttama rannekanavaoireyhtymä, kun tutkittavalla on tyypilliset rannekanavaoireyhtymään liittyvät oireet, käsitärinäaltistuminen on riittävää aiheuttamaan rannekanavaoireyhtymää, yläraajojen ENMG:ssä todetaan medianuspinne tai operaation yhteydessä todetaan tyypillinen hermon puristukseen sopiva löydös ja riittävä erotusdiagnostiikka on tehtynä.**
- Tarkka työanamneesi, jonka perusteella kumulatiivisen työuranaikaisen käsitärinäaltistumisen arvio oireiden alkuun saakka
- Tarvittaessa työhygieenikon arvio käsitärinäaltistumisesta SFS-EN ISO 5349-1:2001 avulla

Käsitärinaltistumisen aiheuttamaksi epäillyn rannekanavaoireyhtymän ammattitautidiagnostiikka

- diagnostiset tutkimukset:
 - Kliiniset testit: Tetron, Phalen, Tinel, peukalon loitonnuvoima
 - yläraajojen ENMG-tutkimus (jonka yhteydessä saattaa olla UÄ-tutkimus)
- erotusdiagnostiset tutkimukset:
 - lab. kokeet: kilpirauhaskokeet ja pitkäaikaissokeri
 - Tarv. muita erotusdiagnostisia tutkimuksia
 - Epätyypillinen taudinkuva-> sensorineuraalinen tärinätauti?

Käsitärinäaltistumisen aiheuttamaksi epäillyn rannekanavaoireyhtymätapauksen lähete työlääketieteen poliklinikalle

- Kirjataan tarkasti käsitärinäaltistuminen ja sen pitkäaikaisuus
- Kirjataan muut rannekanavaoireyhtymälle altistavat työn kuormitustekijät (toistotyö, ranteen poikkeavat asennot, voimankäyttö)
- Kuvataan tarkasti yläraajaoireisto; sopiiko oireisto rannekanavaoireyhtymään?
- Onko oireita, jotka eivät sovi rannekanavaoireyhtymään?
- Milloin oireet ovat alkaneet?
- Provokaatiotestien tulokset
- BMI
- Yläraajojen ENMG sekä lab. kokeista kilpirauhasarvot ja pitkäaikaissokeri ovat vahvasti suositeltavia tehdä osana perusselvityksiä työterveyshuollon kautta

Rannekanavaoireyhtymän ammattitautiselvitykset työterveyshuollossa

- **Työlääketielen poliklinikalle lähetetään jatkoselvityksiin vain ne rannekanavaoireyhtymätapaukset, joiden epäillään aiheutuneen pitkäaikaisesta käsitärinäaltistumisesta.**
- Työterveyshuollossa voidaan edelleen aiempaan tapaan tutkia ne rannekanavaoireyhtymätapaukset, joiden arvioidaan aiheutuneen toistotyöstä, ranteen taipuneista asennoista ja voimankäytöstä ilman merkittävää käsitärinäaltistumista. Työlääketielen poliklinikan arviolla näissä tapauksissa ei saavuteta lisähyötyä.

Työterveyshuollossa huomioitavaa

- Ammattitauti syntyy aina liiallisesta altistumisesta
- Mikäli ammattitautiepäily herää, on syytä selvittää, onko työpaikalla muita oireilijoita
- Onko käsitärinään kiinnitetty riittävästi huomiota työpaikkaselvityksessä? Onko yrityksessä tärinäntorjuntaohjelma?
- Tutkittavan työkuvan muokkaustarpeiden arvio on syytä käynnistää samanaikaisesti ammattitautiselvitysten kanssa
- Muista kiinnittää huomiota käsitärinään myös altistelähtöisissä terveystarkastuksissa

TAKE HOME MESSAGE

- Vaskulaarisen tärinätaudin ammattitautidiagnostiikkaan vaaditaan keskeisenä osana valokuvadokumentaatio valkosormisuudesta.
- Sensorineuraalista tärinätautia voidaan diagnosoida ammattitaudiksi ilman valkosormisuusoireen ilmenemistäkin.
- Vaskulaarisen ja sensorineuraalisen tärinätautiepäilyn jatkotutkimukset toteutetaan työlääketiteen poliklinikalla työterveyshuollossa tehtyjen perusselvitysten jälkeen.
- Käsitärinäaltistumisen aiheuttamiksi epäillyt rannekanavaoireyhtymätapaukset tutkitaan työlääketiteen poliklinikoilla työterveyshuollossa tehtyjen perusselvitysten jälkeen. Muut rannekanavaoireyhtymätapaukset tutkitaan aiempaan tapaan työterveyshuollossa.

Työterveyslaitos

KIITOS!

kirsi.koskela@ttl.fi

**LISÄÄ ASIAA TYÖELÄMÄSTÄ?
SEURAA TYÖTERVEYSLAITOSTA SOMESSA JA
VIERAILE VERKKOSIVUILLAMME TTL.FI**

